

**BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING KASBIY KOMPITENSIYALARINI
RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN**

FOYDALANISHNING O‘RNI

Azizova Sayyora Normirza qizi

Toshken shahar Yashnobod tumani 282-umumiy o‘rta ta’lim maktabi

(sayyora0808@gmail.com)

Annotatsiya: ushbu maqolada raqamli texnologiyalar bugungi kunda har bir sohaga jadal kirib borayotganligi va shu bilan birga ta’lim bilan integratsiyallashuvi dars sifatini oshishiga hamda internet tarmog‘i orqali eng yangi ma’lumotlarni topishga zamin yaratmoqda. O‘qituvchining dars mashg‘ulotlarida IT-texnologiyalardan foydalanishi, sifatli va qiziqarli dars tashkil etish uchun zamin yaratib beradi. Ushbu maqolada ta’lim muassasalarida darsni raqamli texnologiyalari ya’ni ta’limiy o‘quv vositalari orqali integratsiyallashgan holda tashkil etish metodikalari haqida umumiy tushuncha va yondashuvlar to‘g‘risida bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, raqamli sinf, IT-texnologiyalar, gadjet, raqamli ta’lim, innovatsion tarkiblar.

Kirish. Mamlakatimizda raqamli texnologiyalar bozorining investitsiya jozibadorligini oshirish uchun yanada qulay shart-sharoitlar yaratish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish, raqamli texnologiyalar sohasidagi korxonalarining eksport faoliyatini jadallashtirish va ularning xalqaro bozorlar bilan integratsiyalashuvini kengaytirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 1-fevraldagi PF-25-sonli “Raqamli texnologiyalar xalqaro markazini tashkil etish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi Farmoni ishlab chiqildi. Farmonda raqamli texnologiyalar barcha uchun inklyuziv va teng sifatli ta’limni ta’minlashga qaratilgan. Raqamli texnologiyalar ushbu maqsadga erishish uchun muhim vosita sifatida paydo bo‘ldi. Ushbu raqamli texnologiyalar butun ta’lim tizimida paradigmani o‘zgartirdi. U nafaqat bilim yetkazib beruvchi, balki axborotning ham

muallifi, maslahatchisi va baholovchisi hisoblanadi. Ta'limdagi texnologik takomillashtirish talabalar hayotini osonlashtirdi. Hozirgi kunda talabalar qog'oz va qalamdan foydalanish o'rniga taqdimotlar va loyihalarni yaratish uchun turli xil dasturiy ta'minot va vositalardan foydalanadilar. Ushbu maqola ta'limda raqamli texnologiyalarga bo'lgan ehtiyoj haqida qisqacha ma'lumot beradi va ta'limdagi asosiy ilovalar, muammolarni muhokama qiladi.

Barqaror rivojlanish ta'limga bog'liq bo'lgan ijtimoiy farovonlikni o'z ichiga oladi. Axborot texnologiyalari umumiy bilimlarni tarqatish uchun paydo bo'ldi va ta'lim islohotlarining asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Mobil qurilmalar, elektron doskalar, MOOC, planshetlar, noutbuklar, dinamik vizualizatsiya va virtual laboratoriyalar kabi yangi texnologiyalar yordamida o'qitish vositalarining joriy etilishi ta'lim muassasalarida ta'limni tubdan isloh qildi. Ta'lim texnologiyalari korxonalarda doimiy ravishda tegishli kompyuter texnologiyalariga ega bo'lmagan shaxslar uchun ta'lim olish imkoniyatini kengaytirish uchun yangi yechimlarni yaratishga harakat qilmoqda. Ko'p sonli o'qituvchilar va talabalar ijtimoiy tarmoqlardan umumiy elektron ta'lim tajribasining muhim elementi sifatida foydalanadilar. Bu bugungi kunda muhim mavzular haqida ma'lumot almashish uchun muhim joy. Ijtimoiy media saytlari istalgan joyda, istalgan vaqtda ma'lumot almashish imkoniyatini berishidan tashqari, ijtimoiy faoliyat va yangi ish o'rinlarini yaratish uchun tarmoq imkoniyatlarini yaratishning ajoyib manbai hisoblanib kelinmoqda.

Ta'lim faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha ma'lumotlar Sh.A. Abduraxmonova, R.M.Suleymanova, S.D.Inoyatova, A.E.Mamarajabov, N.Duesenov va boshqa olimlar tomonidan taqdim etilgan.

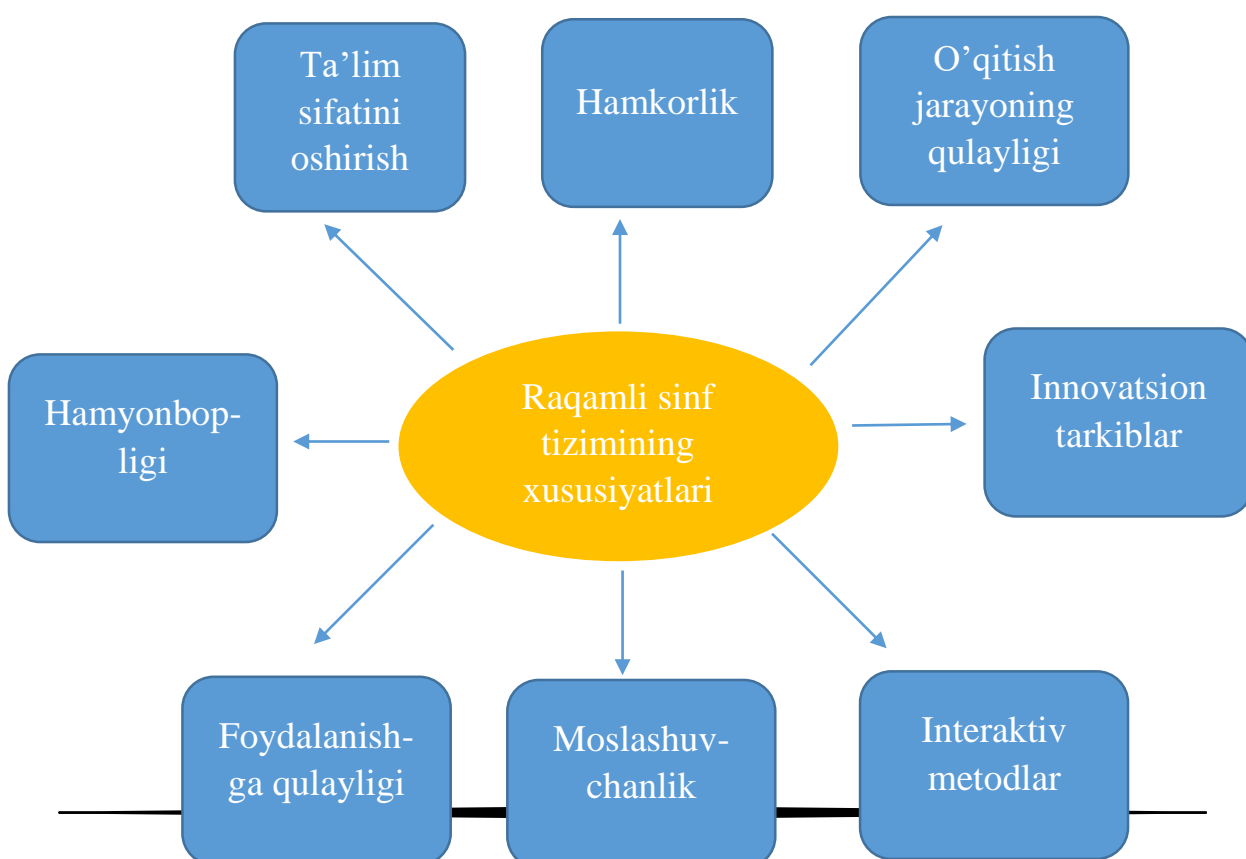
Asosiy qism. An'anaviy ta'lim tizimi o'quv muhitini tezroq baholashni va ko'proq talabalar ishtirokini ta'minlay olmaydi. Aksincha, raqamli ta'lim vositalari va texnologiyalari bu bo'shliqni to'ldira oladi. Smartfonlar va boshqa qurilmalar keng omma orasida ommalashib borayotgan bir paytda, ta'lim muassasalarida ham zamonaviy texnologiyalarni sinf xonalarga joylashtirish orqali dars sifati oshib

bormoqda. Darhaqiqat, bugungi texnologiyalarning moslashuvchanligi, zamonaviy talablarga javob berishi va keyingi avlod uchun ko‘plab imkoniyatlarni ochadi. Biroq, bu birinchi navbatda boshqaruv usulida bir qancha qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin, chunki an’anaviy ta’lim tizimiga o‘rgangan o‘qituvchilar ta’lim muassasalariga zamonaviy texnologiya va gadjetlarni kiritishga ikkilanib, ularni o‘quv faoliyatiga yordam sifatida emas, balki chalg‘ituvchi vosita sifatida ko‘rishadi. Sinf jadvallari, topshiriqlar jadvallari, ekskursiyalar, ma’ruzachilar tadbirlari, imtixonlar jadvallari yoki semestr tanaffuslarini ko‘rsatishimiz mumkin bo‘lgan online sinf taqvim talabalarga shunga mos ravishda rejalashtirishga yordam beradi. Smartfonlar va boshqaruv qurilmalari talabalarga javob berishi o‘qituvchilarga talabalarning taqdim etilgan vazifalarini tezda o‘rganishni va qo‘shimcha tushuntirishlar talab qilinsa tez va oson texnikani taqdim etadi.

Ta’limning globallashuvi allaqachon raqamli texnologiyalarni qo‘llashni taqozo etadi. Darslarni o‘tkazish, resurslarni almashish, baholash va ta’lim muassasalarining kundalik faoliyatini boshqarish uchun online platformalar mavjud edi. Biroq, bu platformalardan foydalanish unchalik rivojlanmagan edi. COVID-19 pandemiyasi davrida ta’lim tizimlarini saqlab qolish uchun online o‘qitish rejimini qo‘llashga majbur qildi. Rivojlangan mamlakatlar ushbu inqirozni yengish uchun zamonaviy talablarga javob beradigan darajada jihozlangan edi. Biroq, rivojlanayotgan davlatlar bu talabni qondirish uchun ko‘p harakat qildilar. Raqamli texnologiyalar hozirgi muhim davrda ta’limning qutqaruvchisi sifatida paydo bo‘ldi. Ushbu global inqiroz xalqaro miqyosda ta’lim tizimiga integratsiyalashuv zarurligini ta’kidladi. Raqamli texnologiyalar talabalarning muammosini yechish, fikrlash strukturasi yaratish va jarayonni tushunish kabi kasbiy faoliyatini talab qiladigan qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Talabalarning kasbiy muvaffaqiyati uchun ularning egallagan fazilatlari va qobiliyatlari muhim ahamiyatga ega bo‘ladi. Ta’lim resurslari va raqamli vositalar sinf muhitini yaxshilashga yordam beradi va o‘quv-ta’lim jarayonini yanada samaraliroq qiladi.

Bundan tashqari, ular har bir ta'lim muassasasiga ko'proq moslashuvchanlik va o'quv rejasini har bir talabaning talablariga asoslanib moslashtirish imkonini beradi.

Raqamli sinflar talabalarni o'qitish uchun elektron qurilmalar yoki ijtimoiy media, multimedia va mobil telefonlar kabi platformalardan foydalanish orqali aniqlanadi. Raqamli ta'lim - bu butun o'quv dasturini bajarish uchun texnologiyadan foydalanadigan, talabalarga materiallarni tez o'zlashtirish imkonini beruvchi o'rganish strategiyasidir. Raqamli sinf butunlay zamonaviy gadjetalardan foydalanish orqali o'qitishga qaratilgan. Talabalar noutbuklar, planshetlar, Chromebooklar va boshqa shu kabi texnologik yoki internetga ulangan gadjetlardan foydalanadilar. O'qituvchi o'rgatgan narsalarni qayd qilish o'rniga, o'quv dasturining aksariyati talabalarga qiziqarli va interaktiv platforma orqali online tarzda yetkaziladi. Internet yangi aloqa kanallarining paydo bo'lishiga olib keldi, bu esa ta'lim ma'lumotlarini uzatish va ulardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirdi. Ushbu ommaviy axborot vositalari va virtual borliqlarni o'rganish uchun yordamchi bo'lib xizmat qiladi. Raqamli sinfnig turli xususiyatlari 1-rasmda ko'rsatilgan.

1-rasm. Raqamli sinfning xususiyatlari.

Raqamli sinflarda talabalarga o'rganish tajribasini yaxshilashda yordam berish uchun ta'lim dasturlari va veb-saytlar qo'llaniladi. Teskari aloqa va texnologiya raqamli sinfning ikkita muhim komponentidir. Fikr-mulohaza zanjirlari talabalarning o'qituvchilaridan real vaqt rejimida fikr-mulohazalarini olishlari uchun zarurdir. O'qituvchilar talabalar, dars, guruh va boshqalar kabi ko'plab omillarga bog'liq holda fikr-mulohaza bildirish uchun teskari aloqa zanjirlaridan foydalanishlari mumkin. Taqdimotlar, elektron o'qitish usullari, online treninglar va boshqa raqamli yondashuvlar ta'lim jarayonida tobora ko'proq foydalanilmoqda. Talabalar endi internet resurslari va raqamli sinflardan foydalangan holda ko'plab mavzularni mustaqil o'rganishlari mumkin. Ta'lim muassasalarida infografik jadvallar, grafikalar va modellar sinfning eng yaxshi ko'rsatmalarini tasvirlaydi. Biroq, ular endi ta'lim berishning eski uslublari hisoblanadi. Sinfidagi ta'lim endi faqat kitob o'qish, bilim va tushunchalarni tushuntirish uchun doskaga yozish, kitoblarida qayd etish bilan cheklanmaydi.

Raqamli texnologiyalar ta'limning turli yo'llar bilan yaxshilashga yordam beradigan kuchli vositadir, masalan, o'qituvchilarga o'quv materiallarini ishlab chiqarishni osonlashtiradi, talabalarga o'rganish va hamkorlik qilish uchun yangi usullarni taqdim etadi. Internetning butun dunyo bo'ylab tarqalishi va unga ulangan ko'plab aqlli qurilmalar bilan yangi davr keldi. Shunday qilib, samarali ta'lim hamma uchun va hamma joyda mavjud bo'lishi uchun ta'limni inqilob qilish uchun ilg'or raqamli texnologiyalar salohiyatidan foydalanish o'quv dizaynerlari va pedagoglarga bog'liq bo'ladi. Texnologiya talabalarga sinfdan tashqarida ta'lim berishda muhim rol o'ynashda davom etdi. Raqamli ta'lim ijodkorlikni rivojlantiradi va talabalarga muvaffaqiyat tuyg'usini beradi, an'anaviy usullardan tashqari fikrlash orqali qo'shimcha o'rganishni rag'batlantiradi. Barcha davlatlar televideniya, radio, online va mobil platformalar kombinatsiyasidan foydalangan holda masofaviy

ta'lim texnologiyalarini o'zlashtira oldi, bu tahsinga sazovor. Bular axborotga oson kirishni, axborotni oson saqlashni va axborotni taqdim etishni yaxshilashni ta'minlaydi; ta'lim yanada interaktiv bo'lib, bilim almashishni osonlashtirdi va o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni oshirdi. 1-jadvalda ta'limda raqamli texnologiyalarning muhim qo'llanilishi ko'rib chiqiladi.

1-jadval

№	Vazifalar	Vazifalar tavsifi
1.	O'qitish samaradorligini oshirish	Yaxshi rejalashtirish, oson va amaliy o'rganish, tezkor baholash, yaxshiroq resurslar, yangi ko'nikmalar va boshqalarni osonlashtiradigan ilg'or texnologik yordam vositalaridan foydalangan holda o'qitish samaradorligini oshirish mumkin.
2.	Online kutubxonalarni ishlab chiqish	Texnologik yutuqlar online kutubxonalarni yaratish va rivojlantirishga yordam berdi, ular jismoniy bo'sh joy talabini yo'qotdi va butun dunyo bo'ylab talabalar, o'qituvchilar va tadqiqotchilar o'rtasidagi o'zaro aloqani osonlashtirdi. Online forumlar muayyan mavzularni muhokama qilish va o'quv dasturini, pedagogikani o'qitish va baholash usullarini baholash uchun fan mutaxassislarini jalb qildi.
3.	Masofaviy ta'limni targ'ib qilish	Aslida, texnologik taraqqiyot masofaviy ta'limni kuchaytirdi. U barcha

		o'quv resurslariga oson kirishni ta'minlaydi va muassasaga o'qituvchi bilan qulay muloqot qilish imkonini beradi. O'qituvchilar ijtimoiy ta'lim platformalari kabi o'quv vositalari va texnologiyalaridan foydalangan holda guruhlarni tezda qurishlari va boshqarishlari mumkin.
4.	Istisno ehtiyojlari bo'lgan talabalarni o'qitishga yordam berish	Jismoniy yoki o'rganishda nuqsoni bo'lgan talabalarga tushunchalarni tez o'zlashtirishga va darslarida faol ishtirok etishga yordam beradigan qancha yordamchi texnologiyalar mavjudligini ko'rish quvonarlidir. Nutqni aniqlash, ekranni o'qish vositalari, Brayl displeylari va matnni nutqqa o'tkazish yechimlari ko'rish qobiliyati past odamlar uchun inqilobiy texnologiyalardandir; eshitish qobiliyati zaiflar uchun, yopiq taglavhali ilovalar, ovoz kuchaytirgichlar va videokonferensaloqa texnologiyalari imo-ishora tili va labda o'qishni osonlashtiradi.
5.	Virtual 6.classroom yaratish	Ta'limdagi raqamli texnologiyalar turli xil ta'limni boshqarish tizimlarini (LMS) keltirib chiqardi. Ushbu LSMlar o'qituvchi real vaqt rejimida talabalar

		bilan muloqot qilishi, o'z resurslarini baham ko'rishi, ma'ruza o'qishi, talabalarning o'rganishini baholashi, fikr-mulohazalarini to'plashi va ularning so'rovlariga javob berishi mumkin bo'lgan virtual sinflarni targ'ib qildi.
6.	Bilim va tushunish ko'nikmalarini shakllantirish	Texnologiyalar talabalarning individual va jamoa bo'lib rivojlanishini ta'minlash uchun bilim, tushuncha va ko'nikmalarni shakllantirishga intiladi. O'qituvchilar qiziqarli va ibratli materiallar orqali bolalarning qiziqishi va izlanuvchanligini rag'batlantirishlari mumkin, bu ularning o'quv natijalari bilan bog'liq.
7.	Inklyuziv ta'lim muhitini yaratish	Inklyuziv ta'lim muhiti har xil qobiliyat darajasiga ega bo'lgan har bir talabaga bir joyda o'rganish uchun teng imkoniyat yaratadi. Virtual sinflar, video, kengaytirilgan reallik, robotlar va boshqa texnologik vositalar sinfni hayajonli qiladi va hamkorlik va qiziqishni uyg'otadigan inklyuziv o'quv muhitini yaratadi, shu bilan birga o'qituvchilarga talabalar faoliyati haqida ma'lumot to'plash imkonini beradi.

8.	Jamoada ishlash va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish	Jamoada ishlash va muloqot qobiliyatlari muvaffaqiyatli mutaxassisni rivojlantirishga yordam beradigan ikkita muhim xususiyatdir. Raqamli texnologiyalar ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.
9.	Ta'lim muammolarini hal qilish	Talabalar online platformalar yordamida davom etayotgan ta'lim muammolarini hal qilish uchun hamkorlik qiladilar. Hackathons ko'plab qiyin muammolarga yechim topish uchun muvaffaqiyatli tadbir sifatida paydo bo'ldi. Talabalar o'z fikrlari va g'oyalarini baham ko'rish orqali o'zlarini ifoda etishlari va faoliyatda hamkorlik qilishlari mumkin.
10.	Ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish	Ta'lim resurslaridan istalgan vaqtda, haftasiga yetti kun foydalanish mumkin. Bulutli saqlash, ma'ruzalarni videoga olish va yumshoq nusxada eslatmalarning mavjudligi talabalarga o'zlariga qulay bo'lgan resurslardan foydalanishni osonlashtirdi. Hatto ota-onalar ham ushbu manbalarga kirishlari va ma'ruzalar va eslatmalar sifatini tekshirishlari mumkin.

11.	O'quv dasturini to'ldirish uchun talabalarga murojaat qilish	Kompyuter yordamida o'qitish o'qituvchilarga o'quv dasturini bajarishda yordam berish orqali talabalarni qo'llab-quvvatlashning eng to'g'ridan-to'g'ri usuli hisoblanadi. Talabalar sinfda turli xil boshlang'ich ta'lim darajalariga ega va o'qituvchilar ko'pincha eng yuqori qatlama dars berishga majbur bo'lib, ko'plab talabalarni ortda qoldiradilar. Ushbu texnologiyalar bunday talabalarga o'z dasturlarini to'ldirishda yordam berdi.
12.	Ta'limning innovatsion usulini o'zgartirish	Raqamli texnologiyada ta'lim sohasi rivojlangan bo'lsa ham, talabalarning sinfda o'rganish usullarini o'zgartirdi. Talabalarga raqamli ko'nikmalar o'rgatiladi va ular turli materiallarga tezda kirishlari uchun sinfga kompyuterlarni olib kelishlari tavsiya etiladi. Talabalar ta'lim dasturlari va dasturlar orqali ma'lumotni yangi va qiziqarli usullarda o'rganishga da'vat etiladi. O'qituvchilar o'qitish usullarini o'zgartirganda, mavzu bilimlarini tanishtirish va mustahkamlash uchun interfaol doska va sinfni boshqarish vositalaridan foydalanishlari mumkin. O'qituvchilar endi ixtisoslashtirilgan ta'limni boshqarish tizimlaridan

		foydalangan holda ishlarni belgilashlari, to'plashlari va baholashlari mumkin, bu esa talabalar va ota-onalarga ularning yutuqlari haqida xabardor qiladi.
13.	Sinfdagi ko'rsatmalarni qiziqarli qilish	Raqamli ta'lim tufayli sinfdagi o'qitish yanada qiziqarli va ishtirokchilari ko'p bo'ladi. Talabalar nafaqat o'qituvchining aytganlarini tinglaydilar, balki uni ekranda ham ko'rishadi. Bu yoshlar uchun vizual o'rganishni osonlashtiradi. Raqamli sinflardagi amaliy mashg'ulotlardagi o'quv materiallari talabalarga interaktiv online taqdimotlar orqali tafsilotlarga ko'proq e'tibor berishga imkon beradi. Sinfdagi texnologiya tufayli talabalar endi ko'proq imkoniyatlarga ega va o'z ta'lim tajribalarini nazorat qilishadi. Ta'lim texnologiyalari, shuningdek, o'qituvchilarga ma'ruza yoki laboratoriya mashg'ulotlarini taklif qilishda ko'proq erkinlik berdi. Talabalar ma'lum bir vaqtda jonli efirdagi ma'ruzalarni sozlashlari mumkin, boshqalari esa jonli sessiyada qatnasha olmasalar, ma'ruza yozuvlarini mustaqil ravishda tomosha qilishlari mumkin. Bundan tashqari, real vaqt rejimida online o'qitish kurslari talabalarga

		yanada yaxshi qiziqishlarni taqdim etishi mumkin.
--	--	---

Bugungi texnologik o'sish bilan o'qituvchilar smartfon, planshet va kompyuterlar kabi turli xil gadjetlardan foydalanishni o'rganishlari kerak yoki inqirozga duch kelishlari kerak. O'qituvchilar o'zlarining materiallari jonli, qiziqarli va dolzarb bo'lishini ta'minlash uchun barcha mavjud online resurslardan foydalanishlari kerak. Texnologiya shunchaki video o'yinlar o'ynash va animatsion filmlarni tomosha qilish emas. Afzalliklar talabalar, ota-onalar va o'qituvchilarning ta'limni yaxshilash uchun texnologiyadan qanday foydalanishi bilan belgilanadi. Texnologiyadan ta'lim maqsadlarida samarali foydalanilsa, ta'lim tajribasi yaxshilanadi va talabalar qiziqish uyg'otadi. Elektron ta'lim tizimlarini telefonlar va planshetlar kabi yangi aqlli qurilmalar bilan moslashtirish raqamli ta'limni tezroq o'zlashtirish va kirish qulayligining muhim elementi bo'ldi. Animatsiya, o'yinlar yoki faqat o'yin-kulgi uchun mo'ljallangan sun'iy intellekt tizimlari kabi maxsus o'quv materiallari ham kiritilgan. Texnologiyani qo'llab-quvvatlaydigan innovatsiyalar yosh guruhlar va mavzular bo'yicha o'rganishni osonlashtirdi. Ta'lim muassasalari virtual sinflar, elektron o'quv platformalari va online imtixonlardan foydalanishni kengaytirganda, talabalar va o'qituvchilarning to'liq ishlashi ma'lumotlarining ahamiyatini tushunadilar.

Xulosa. Sinfdagi raqamli texnologiya o'qituvchining takroriy va ko'p vaqt talab qiladigan vazifalar sonini kamaytirishning eng samarali yo'li darsda texnologiyalardan foydalanishdir. Ta'lim texnologiyalari ilovalari davomatni kuzatish va ishlash monitoringi kabi kundalik operatsiyalarni avtomatlashtirish yoki qisman avtomatlashtirish orqali ko'p vaqt va energiyani tejash imkonini beradi. Talabalarga texnologiyadan mas'uliyatli va strategik foydalanishni o'rgatadi, bu ularga qaror qabul qilishda va o'z-o'zini intizomni rivojlantirishda yordam beradi. Ta'limdagi texnologiya o'qituvchilarni umrbod ta'lim olishga tayyorlashga yordam beradi. Bu texnologiyalar o'qituvchilarga virtual dunyo va o'z ta'lim uslublariga ko'ra

raqamli bilimlardan foydalanish erkinligini ta'minlaydi. O'qitish va o'rganishni moslashtiradigan raqamli kontent ishlab chiqarish vositalari tufayli talabalar o'z tezligida o'qishlari mumkin. Raqamli sinf talabalarga ta'lim berish uchun elektron qurilmalar va dasturlardan foydalanadi va texnologiyani ta'limga kiritadi. An'anaviy sinf xonasi kompyuterlar va internet orqali raqamli sinfga aylantiriladi. Yaqin kunlarda ushbu texnologiyalar talabalarning raqamli ta'lim muhiti va samaradorligini oshirish uchun ta'limga muvaffaqiyatli tatbiq etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 1-fevraldagi PF-25-sonli “Raqamli texnologiyalar xalqaro markazini tashkil etish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi Farmoni
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6-oktabrdagi PQ-4851-sonli “Axborot texnologiyalari sohasida ta’lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va ularni it-industriya bilan integratsiya qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi Qarori
3. Rasulova Raykhon Bahritdinovna Importance of the characters of classical literature in the formation of text-creation skills // European Journal of Humanities and Educational Advancements (EJHEA) Available Online at: <https://www.scholarzest.com> Vol. 4 No.6, June 2023 ISSN: 2660-5589
4. R.B.Rasulova Importance of enhancement of creation text via cluster integration approach in terms of literacy // ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal ISSN: 2249-7137 Vol. 12, Issue 05, May 2022 SJIF 2022 = 8.252 A peer reviewed journal
5. Xashimova D.P. Parpiyeva R.A. Zamonaviy ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari // —Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar|| ilmiy elektron jurnali. № 3, may-iyun, 2020 yil